



Handläggare: Lisbeth Westerlund
Telefon: 08-508 25 016

Till
Socialtjänstnämnden

Förslag till Vision Järva 2030 (Järvalyftet) Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialtjänstnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

Förslaget till Vision Järva 2030 vill teckna en samlad bild av dagens Järva och vad man kan uppnå med Järvalyftet och samtidigt konkretisera Järvalyftets målbild. Visionen innehåller också ett antal förslag och idéer. Förvaltningen anser att om Vision Järva 2030 (Järvalyftet) ska bli mer framgångsrikt än tidigare satsningar i dessa stadsdelar är en omsorgsfull planering viktig och måste få ta tid. Eftersom så mycket arbete gjorts i tidigare projekt är det viktigt att ta tillvara de erfarenheter som gjorts och att även lära av integrationssatsningar i andra städer i Europa och tillgodogöra sig goda exempel.



Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialtjänstnämnden för yttrande överlämnat stadsledningskontorets ”Förslag till vision Järva 2030 (Järvalyftet)”, förslaget biläggs tjänsteutlåtandet. Remisstiden går ut den 28 oktober 2008.

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom kansliavdelningen.

Ärendet har inom staden även remitterats till stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta, brand- och räddningsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kultur- och kyrkogårdsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, utbildningsnämnden och äldre- och ungdomsnämnden.

Därutöver har ärendet även remitterats till ABF, Almega- Stockholm, Arbetsförmedlingen, Atrium Ljungberg AB, Banverket, Biskop Bengt Wadensjö, Boulton, Einar Mattsson, Fastighetsägare i Järva, Friskolornas Riksförbund, Företagarna- Stockholm, Försäkringskassan, HSB, HSN, Järfälla kommun, Kista församling, Kista Science City, KTH, Kunskapsskolan, LO, Medborgarskolan, Peab, Polisen, Västerorts polismästare, Röda Korset, SACO, Hyresgästföreningen, Skanska, SKTF, SL, Sollentuna kommun, Solna kommun, Stadsdirektör i Stockholm, Stockholms Handelskammare, Stockholms stadshus AB, Stockholms Stadsmission, Stockholms Universitet, Sundbybergs kommun, Svenskt Näringsliv - Stockholm, Vägverket.

Remissen i sammanfattning

Vision Järva 2030 handlar om allt som kan uppnås med Järvalyftet som är Stockholms stads och andra aktörers breda och långsiktiga satsning på social och ekonomisk utveckling i stadsdelarna kring Järvalyftet.

Hösten 2007 enades alla politiska partier i Stadshuset om en gemensam målbild för Järvalyftet som är en långsiktig investering för att förbättra levnadsvillkoren i stadsdelarna kring Järvalyftet, Akalla, Hjulsta, Husby, Kista, Rinkeby och Tensta. Målsättningen är att genom medverkan från boende och samverka med andra parter skapa en positiv social och ekonomisk utveckling som gör Järva till ett område dit många vill flytta – och stanna kvar. Järvalyftet ska också vara en motor för tillväxt i hela Stockholm. För att nå dit krävs medvetet arbete inom fyra huvudområden:

- Bra boende och mer varierad stadsmiljö

- Trygghet i vardagen
- Stärkt utbildning och bra språkundervisning
- Fler jobb och ökat företagande

Bra boende och mer varierad stadsmiljö

Järvas struktur bygger i hög grad på uppdelning mellan stadsdelar, mellan trafik av olika slag etc. Att koppla samman stadsdelar med nya vägar och stråk, både inom Järva och mot omgivande stadsdelar vore positivt. Förutom förbättrade kommunikationer kan det ge fler lokaler i nya lägen.

Flera gatu- och parkmiljöer bör samtidigt rustas upp, liksom många gårdar och andra gemensamma platser. Området har redan idag en blandning av hus i olika skala, men den blandningen skulle kunna öka ytterligare, med fler småhus och fler udda flerfamiljshus. De nya radhuskvarteren i Tensta och Rinkeby bör få efterföljare. Aktuella förslag i området visar att också flerfamiljshus kan ges en utformning som ökar variationen. Kompletteringar måste dock ske varsamt och med respekt för att delar av Järva redan har samma befolkningstäthet som innerstaden.

Om hustyperna varierar är det sämre ställt med lägenhetsutbudet. Det finns ett stort behov av flera stora bostäder för stora hushåll, samtidigt som det är brist på smålägenheter för t.ex. ungdomar. Här visade bomässan Tensta Bo 06 att det går att öka variationen i dagens hus genom ombyggnad.

Variationen i upplåtelseformer bör också öka. Dels genom att vid nybyggande sträva efter fler bostads- och äganderätter, men även genom omvandling till bostadsrätt, där hyresgästerna önskar det. Att öka antalet aktörer på Järvas hyresmarknad är också en viktig väg mot ökad variation. Mångfald berikar även i detta avseende.

Stadsplanering har naturligen fokus på fysiska åtgärder, men ska inte underskattas när det gäller att lägga en grund för övrig utveckling. I många avseenden kan därför Järvas framtida fysiska struktur ses som en spelplan för Järvalyftet i sin helhet.

Trygghet i vardagen

Många brott kan förebyggas med enkla åtgärder. Man jobbar i Järva med åtgärder i lägenheter, trapphus och källare, inventering av otrygga miljöer, stöd till utsatta boende etc. Men också med ”förvaltning i toppklass” där ambitionen är att bli bättre på all den dagliga fastighetsskötsel som bidrar till helhetsbilden. För att lyfta en stadsdel krävs dock att alla drar åt samma håll. I den nybildade föreningen Fas-



tighetsägare i Järva möts allmännyttan, privatvärdar och bostadsrättsföreningar kring gemensamma mål.

Till tryggheten bidrar också miljön i stort. När husen står inför upprustning är det viktigt att också titta på helhetsmiljön. Var bör belysningen bli bättre, vilka ödsliga platser och passager kan byggas bort, vad kan skapa större hemkänsla i stadsdelarna? Men det handlar också om att vårda och underhålla det man har. Ny bebyggelse kan stärka stadsdelarnas identitet och bidra till självkänsla och stolthet bland de boende. Det bidrar till känslan av trygghet i området.

Fastighetsägare är inte de enda som måste samarbeta i trygghetsfrågor. Polisen är en självklar aktör i trygghetsfrågor, både för att finnas till hands när något hänt – och för att arbeta förebyggande ihop med till exempel skolor och föreningar. En annan självklar medverkande är SL. Kollektivtrafiken är en livsnerv i Järva. Om den känns otrygg inskränks människors vardag.

Lika viktig är fritidsverksamheten: i skolor, i idrottshallar, på fritidsgårdar och i föreningslivet. Det är ofta här man bygger nätverk, inte minst bland barn och unga. Nätverk som bidrar till stabilitet, kontinuitet och trygghet.

Stärkt utbildning och bra språkundervisning

Utbildning är central för såväl personlig som samhällelig utveckling och enligt många studier en av de viktigaste faktorerna för ökad integration. Skolan är ett av stadens viktigaste ansvarsområden – inte minst i Järva.

Järva har en yngre befolkning än staden i stort. Många har utländsk bakgrund och behov av att lära sig ännu ett modersmål. Det gäller även många vuxna. För dem är språket nyckeln till den svenska arbetsmarknaden – och till integration i det svenska samhället.

Att undervisa elever med olika bakgrund och varierande förkunskaper är alltid en utmaning. Staden har länge satsat extra resurser på Järvas skolor och flera av dem har visat sig vara både föregångare med nya arbetssätt och mycket framgångsrika resultatmässigt. Samtidigt finns här stora utmaningar. Vision Järva 2030 har som mål att eleverna i området möter skolor av högsta klass, som ser elevens behov och där elevernas resultat är minst lika bra som staden i övrigt.

Fler jobb och ökat företagande

Kista Galleria har sedan invigningen vuxit till ytterstadens näst största köpcentrum med Sveriges nöjdaste kunder. Antalet IT-företag har ökat med 27 % sedan 2004.



Kista Science Tower är fullt och under de närmaste åren kompletteras silhuetten med både bostads- och hotelltorn i samma höjd. Kista har, som Stockholm i stort, dragit stor nytta av högkonjunkturen. Genom ett mer blandat näringsliv kan kommande svängningar hanteras bättre.

Just nu etableras helt nya verksamheter, som gör Järva mer mångfacetterat; vid det nya hotellet växer den nya Kistamässan fram, i gallerians utbyggnad blir det nya biblioteket/kulturhuset en av hörnstenarna och fler satsningar med kultur och upplevelseprofil diskuteras.

Allt detta skapar i sin tur positiva effekter inom t.ex. servicenäringsarna i området, vilket också behövs. Medan andelen förvärvsarbete i staden som helhet är ca 75 %, är den i Järva ca 50 %.

Jobbtorgen, som startade vid nyår 2008 har tre kontor i Järva. Verksamheten har redan fått stor omfattning och börjat visa tydliga resultat.

Att underlätta ungdomars inträde på arbetsmarknaden är en framtidsinvestering. Ett sätt är att erbjuda feriearbeten och praktik i ökad omfattning.

Förvaltningens synpunkter

Det är angeläget att minska klyftorna i samhället och skapa förutsättningar för delaktighet för alla medborgare. Att åstadkomma ett samhälle där alla utifrån individuella förutsättningar har lika möjligheter att utvecklas och utforma ett bra liv är ett ständigt pågående arbete. Inom staden är det självfallet viktigt att de olika stadsdelarna framstår som lika attraktiva och trygga att bo i, att skolorna har lika bra undervisning överallt och att förutsättningarna att få ett arbete är lika stora oavsett var man bor i staden.

Med ambitionerna att skapa ett bra samhälle för alla har staden under flera decennier genomfört stora satsningar och betydande investeringar i vissa av stadens mest eftersatta delar. Uppföljningar och utvärderingar pekar på att satsningarna i många fall inte lett till några betydande framsteg för att nå en positiv och stabil situation i dessa områden. Detta kan bero på flera olika faktorer, bland annat att en verksamhet som karaktäriseras av många projekt ofta organiseras så att projekten drivs utanför linjeorganisationen, som mer eller mindre isolerade verksamheter. Bristen på helhetssyn har också medfört att satsningarna blivit enskilda punktinsatser med brist på anknytning till ordinarie verksamhet.



En annan viktig slutsats som lyfts fram i tidigare utvärderingar av liknande initiativ är att denna typ av satsningar måste bedrivas uthålligt och med en inriktning om ett långsiktigt arbete för att nå önskade resultat. En alltför kortsiktig och spretig flora av olika projekt riskerar att motverka de övergripande målen och kan ge sämre resultat.

Järvalyftet är ett bra initiativ som tyder på att man tagit till sig den kritik som rikstatts mot tidigare satsningar av samma karaktär. Förslaget till Vision Järva 2030 vill teckna en samlad bild av dagens Järva och vad man kan uppnå med Järvalyftet och samtidigt konkretisera Järvalyftets målbild. Visionen innehåller också ett antal förslag och idéer inom Järvalyftets fyra huvudområden: Bra boende och mer varierad stadsmiljö, Trygghet i vardagen, Stärkt utbildning och bra språkundervisning Fler jobb och ökat företagande.

Förvaltningen anser att Vision Järva 2030 ger en bra helhetsbild av de utvecklingsmöjligheter som finns inom Järvastadsdelarna. Det framstår tydligt att det är möjligt att öka området potential i olika avseenden genom att skapa nya samband och bryta de nuvarande stadsdelarnas isolering. Förvaltningen delar den uppfattning som framförs i visionen att stadsplanering naturligen har fokus på fysiska åtgärder, men att den inte ska underskattas när det gäller att lägga en grund för övrig utveckling.

Det är förvaltningens uppfattning att det är angeläget att en satsning som Järvalyftet redan från början integreras i den ordinarie linjeverksamheten. Förvaltningen vill därför betona vikten av att de verksamheter som i ordinarie verksamhet ansvarar för olika frågor måste involveras om ett initiativ av detta slag ska bli hållbart på lång sikt. Dvs. utbildningsförvaltningen när det gäller skolfrågorna, jobbtorgsorganisationen när det gäller sysselsättning osv.

En av de framgångsfaktorer som flera tidigare utvärderingar pekat på (utvärderingar av stadens ytterstadssatsning, ”storstadssatsningen”, m.m.) är hur olika satsningar kan få sin legitimitet genom att försäkra sig om boendes och olika lokala aktörers engagemang och delaktighet. Det finns inget förslag i visionen hur ett lokalt inflytande över processerna och förslagen om insatser ska hanteras. Det är även oklart om och i så fall hur de olika berörda stadsdelsnämnderna förväntas delta i processerna.

En annan angelägen del som behöver beaktas är hur man informerar om en satsning av detta slag och hur den ska kommuniceras med och mellan olika aktörer, medborgare m.fl.. Förvaltningen anser att det mot bakgrund av den relativt sett



låga informations- och kommunikationsnivån i tidigare satsningar bör en mer precis och omfattande informationsstrategi/plan göras. I satsningar av detta slag, som omfattar hundratals miljoner kronor, bör en väl anpassad informations- och kommunikationsstrategi vara en av hörnstenarna.

Visionen visar att man tagit ställning för att skapa trygghet genom att vitalisera och skapa öppna stadsdelar med möjlighet till många möten och ökad rörlighet mellan stadsdelarna. Man vill bland annat att detta ska ske genom fler vägar mellan stadsdelarna, mer blandade upplåtelseformer och stimulering av det lokala näringslivet. Möjligen skulle man ur ett trygghetsskapande perspektiv kunna dra detta ännu ett steg längre och även undersöka möjligheterna att locka myndigheter (nationella, regionala och lokala) till området, såväl som större företag. En större arbetande dagbefolkning i området skulle troligtvis bidra till fler positiva möten, större efterfrågan på lokal service och handel och dessutom troligtvis en större närhet mellan befolkningen i området samt fler arbetstillfällen.

Det är tydligt att man vill se till att genom förändringar av den yttre miljön skapa trygghet och minska tillfällena att begå brott. Det ur internationellt perspektiv ledande materialet när det gäller sådan typ av planering, Bo Trygg 05, har sitt ursprung i Stockholm och bygger dessutom bland annat på erfarenheter från Järvafältet. Förvaltningen anser att materialet Bo Trygg 05 ska vara normgivande i det planerade förändringsarbetet i den yttre miljön. Ett bra sätt att följa upp detta arbete är att göra trygghetsmätningar i hela bostadsbeståndet inom Järvaområdet, nedbrytbara på mindre geografiska områden.

I utvärderingen av brottsförebyggande insatser inom den s.k. storstadssatsningen kom man fram till att man inte i tillräckligt hög grad och inte i tillräckligt tidigt skede involverat polisen i arbetet. Det framgår av förslaget att man anser att polisen bör ha en aktiv roll, eller åtminstone vara mer synlig, men inte hur detta ska uppnås. I stadsdelarna i Järvaområdet finns det idag aktiva och väl uppbyggda lokala brottsförebyggande råd med unik kunskap om området. Där är samverkan redan en realitet. Dessa bör få en betydande roll i arbetet och här har man också ingången till polisen liksom i de s.k. chefssamråden på polismästartriktsnivå som polisen byggt upp.

I visionen finns inga förslag om snabbare och tydligare insatser mot ungdomsbrottslighet och ett stärkt samarbete mellan polisen och socialtjänsten. Förvaltningen anser att skola, socialtjänst och polis bör ha snabba kontaktvägar sig emellan. För att detta samarbete ska fungera fullt ut bör ungdomsbrotten utredas av polis i det område där ungdomen är folkbokförd i nära samarbete – och helst sam-



lokaliserat - med socialtjänsten. Försöket bör grundligt utvärderas. (Idag utreds brotten av polis i det område där brottet begåtts).

Den täta stadsmiljön som planeras ställer höga krav på att funktioner för barn tillgodoses i och nära stadsdelområdena. Gator och stråk till viktiga målpunkter som skolor, förskolor och lekplatser bör utformas på ett tryggt och trafiksäkert sätt.

Visionen framhåller vikten av bra kollektivtrafik. Den stadsmiljö som planeras ger också förutsättningar för ett bra utbud av kommersiell service. Detta är två viktiga förutsättningar för att äldre och människor med funktionsnedsättning ska uppnå full delaktighet i samhället. Tillgänglighetsfrågor för funktionshindrade bör uppmärksammas i det fortsatta arbetet för att förverkliga Vision Järva 2030 (Järvalyftet).

Kompetensutveckling för personalgrupper som ska arbeta med fokus på arbetslinjen inom ramen för jobbtorg är ett annat viktigt inslag. Det kan t.ex. handla om att söka skapa gemensamma förhållningssätt och en gemensam värdegrund för såväl kommunal personal som för personal inom arbetsförmedling, försäkringskassa och andra aktörer i arbetet med att öka förvärvsintensiteten.

Sammantaget anser förvaltningen att om Vision Järva 2030 (Järvalyftet) ska bli mer framgångsrikt än tidigare satsningar i dessa stadsdelar är en omsorgsfull planering viktig och måste få ta tid. Eftersom så mycket arbete gjorts i tidigare projekt är det viktigt att ta tillvara de erfarenheter som gjorts och att även lära av integrationssatsningar i andra städer i Europa och tillgodogöra sig goda exempel. Det är angeläget att ta initiativ till nödvändig utveckling inom olika områden i staden. Men det är också viktigt att använda stadens och samhällets resurser så effektivt som möjligt. Om Vision Järva 2030 Järvalyftet ska nå sitt mål att medverka till en bättre och mer långsiktig social och ekonomisk utveckling för boende i Järvaområdet är det viktigt att såväl göra analyser inom de olika delområdena för satsningen som att ta fram tvärssektoriella kunskapsunderlag för att få ett helhetsperspektiv innan beslut om insatser och investeringar tas.

Bilaga

Förslag till vision Järva 2030 (Järvalyftet)